

gyermekirodalmi lap
2024. június

NAPSUGÁR

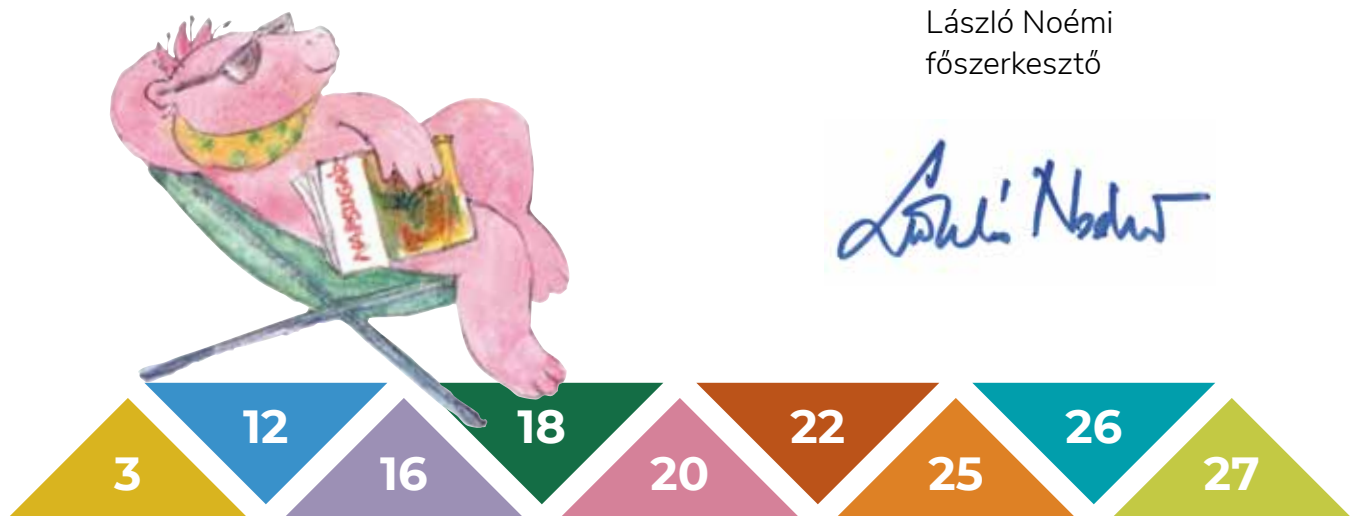
Ó, IÓ, CIÓ!

Remélem, mindenki lázasan készül a vakációra! Vagyis annyit olvas, tanul, beszélget, nevetgél osztálytársaival együtt, amennyit csak bír. Mert a szeptemberi becsengetésig nem látjuk majd egymást!

A Napsugár oldalain a nyári napforduló tiszteletére majd' kilencven évvel ezelőttről Mikszáth Kálmán mesél a Napról és a Holdról. Gyereknapot ünneplünk, tengeri nyaralásról ábrándozunk, és egy varrógép elúszik az idő zavarosában.

Szó esik kelengyeládáról és Medárdról, Kószabósza Tanzániába látogat. Szét-táncolt cipellők után a föld mélyén nyomozunk, vívunk, méhészkedünk, szemügyre vesszük Erdély fellegvárait. Okosodjatok, de lazuljatok is vígan mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: DARVAY TÜNDE

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXVIII. évfolyam 750. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ, RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

TÁMOGATÓINK:

ÁRA 9 LEJ

AZ IDŐ BARLANGJÁBAN

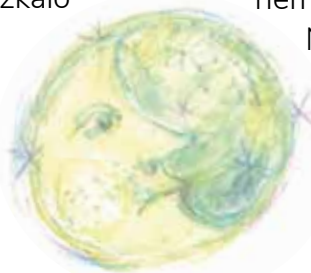
Messze innen, a Tintatengeren is túl, élt egy öregasszony, úgy hívták, Idő anyó. Százcáncú rokolyát viselt. Ha a rokolyának bal ráncát simította ki, akkor könnyű szellő lengedezett a földön. Ha a rokolyának jobb ráncát simította ki, akkor hideg szél fütyült végig a földön. A fák fázósan összehúzták levélköntösüket, az emberek fázósan fődél alá menekültek, és még az állatok is összébb bújtak istállóikban.

Ha Idő anyó a rokolyájának középső ráncát simította ki, akkor pusztító szélvihar, fergeteges orkán száguldott végig a földön, gyökereitől csavarta ki a fákat, sziklákat döntött le a magasból, folyókat korbácsolt ki a medrűkből. Letépte a házak szalmafedelét és messzire sodorta a levegőben.

De én most Idő anyó két fiáról, Nap úrfiról és Hold úrfiról akarok mesélni nektek. Ezzel a két szép fiával lakott együtt barlangjában Idő anyó. Nap úrfi volt az idősebb, sokmillió esztendőtt ért már meg a földön, de ez Idő anyó korához képest csak kis semmiség. Hold úrfi valamivel fiatalabb volt bátyjánál. Nap úrfi élénk volt és nagyokat nevetett. Hold úrfi fázós természetű fiúcska volt, jobban szerette a csendes tűnődést.

Nap úrfi mindig hajnalban kelt fel, serényen felfutott az ég boltozatára, hogy elvégezze mindennapi munkáját. És alkonyatkor tért vissza édesanyja barlangjába. Nem így az öccse, az elmélázó, gondterhelt Hold úrfi. Ő bizony késő este kelt fel a párnáiról és lassan indult felfelé az égen. Egy csodaszép nyári este azonban, amint Hold úrfi felfutott az égre, hallja ám, hogy a lassan úszkáló felhők csendesen susognak.

– Milyen szépen süt a hold – mondja az egyik báránfelhő –, milyen szépen süt ez az ezüst korong, édesanyám.

– Ez semmi, fiacskám – felelte a kis báránfelhő édesanyja, egy idősebb esőfelhő. – Látnád csak a hold bátyját, a napot. Az milyen aranyosan süt.

A szelíd Hold ugyancsak elkomorult ennek hallatára.

– Majd megmutatom én, hogy szebb vagyok bátyámnál, a Napnál. Tudom, elsárgul irigységében.

Bosszúságában elbújt egy nagy felhő mögött, és egész éjjel aludt. Még hajnalban is fenn volt az égen, kidörzsölte az álmat szeméből és elhatározta, hogy az égen várja meg bátyja, Nap úrfi felkeltét.

Nem igazság, hogy nappal mindig ő van fenn. Persze, hogy szebb nappal a nagy világosságban az ember. De most majd megmutatom, gondolta, hogy nappal vagyok olyan szép, mint bátyám, a kevély Nap úrfi.

A hegyek mögül lassan felkelt a Nap s az álmos Hold halványulni, hunyorogni kezdett az égen.

– Nini, fölkel a nap már – mondták odalenn a földön az emberek –, s a hold még mindig az égen van. De alig lehet látni, olyan sápadt lett a nap fényében.

Hiába volt Hold úrfi minden erőlködése, bátyja, a Nap teljesen elhomályosította őt.

– Reggel van – mondták boldogan az emberek –, felkelt a jó melegen sütő napocska.

És szegény Hold úrfival senki sem törődött többé. Búsán lekonyította fejét, és visszatért Idő anyó barlangjába. Szomorúan lefeküdt, mert belátta, hogy a nappal nem a szelíd hold-sütés, hanem a meleg napsugár ideje. Azóta nem irigykedik többé a Hold bátyjára, a Napra.

(Kálmán bácsi: Csodaszép mesék, Tolnai, Budapest, 1935.)

◆◆
OZSVÁTH ZSUZSA
ÖRÖKRE NYÁR

Kint kószál napestig a nyár,
messziről integet a határ.

Éjjel sem alszik, csak megpihen,
hogy reggel keljen fel íziben.

Cseresznye, meggy vagy ribizli:
a termésre oda kell figyelni.

Magasra tekerve hófokot
a napon leégni ad okot.

Vízparton vagy zord hegyen
csak kaland és szabadság legyen!

Láblógatás, foci, labda –
semmi iskola, sem munka!

Falun nagyon vár a nagy, az újkrumplit föl kell szedni.

Egy mosolyért két fagyi jár,
a fagyiért meg örökre nyár.

HATHÁZI REBEKA rajza

SZÓCS MARGIT
TENGER-
PARTI
NYARALÁS

Fogy a dinnye –
villák, kések
öbleibe
szurkálnak.
Szeletei
– egész flotta –
tányérunkban
úszkálnak.

Fogy a tenger –
apály-szabta
pelerinje
rövidül.
Úszó minta
lesz szegélyén
az ember, ha
itt üdül.

Fogy a nappal –
gyöngyház-fénye
ne gondold, hogy
itt reked:
kabóca-nép
ráspolyozza,
reszeli a
perceket.

BERTÓTI JOHANNA

GYEREKNAPUNK

Annyi, de annyi ma a dolgunk!
Dús ködöt bús tájtól eloldunk.
Arany Nap sugarat bontogat,
fonjunk hát napfényből copfokat.

Seperjük ki a Hold udvarát,
s az égen álljon egy nagy plakát,
hirdesse felhőből gyurmázva:
ki gyerek, e napot úgy várta!

Kinyílik végre a nyárdoboz,
hurrát és örömet százszoroz!

Van benne virág és illat-ár,
zöldlombú erdő és kismadár,
szellő, mi hullámot billeget,
halásszunk tómélyről kincseket!

Rajzoljunk mosolyt a hegyekre,
szögletest puhítsunk kerekre,
mázoljunk ki mindent tarkára,
színes lesz zebra és sakktabla.

Körhintán forogjunk órákig,
a bánat most messze bóklászik.
Ábrándból építsünk várakat,
jókedvünk mindenre átragad.

S ha lámpák gyúlnak már itt-amott,
daloljunk az égre csillagot.
Majd tegyük el a sok új képet
nyárdoboz mélyére emléknek.

MADARAS PÉTER

NEM VAGY MADÁR

Nem vagy madár, csak repülő,
csillogó, fényes, nagy,

szemed nincs, csak pilótád,
begyedben nincsen mag,

kerozin repít, mint a nyíl,
ha elfogy, nagy a baj,

nyomod az égen para-csík,
gyorsabb vagy, mint a zaj.

Nem vagy madár, csak repülő,
szárnyadban nincsen toll;

óriás tojásból születnél?
Szülői fészked hol?

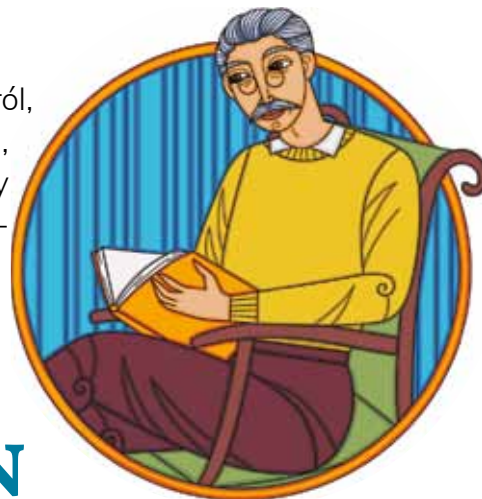
Nem vagy madár, de jól vigyázz!
Utasaid mind emberek,

össze-vissza ne cikázz,

van köztük felnőtt,
aggastyán, gyerek.

MESEK A ZÖLD FOTELBŐL. Hallottatok Öcsiről, Krisztinkáról, Vilikéről vagy Vilmos atyáról? Találkoztatok-e Szikra Ferkóval, Győzelmes Gábriellel? Róluk egy zöld fotelben ülve mesélt nagy kedvvel Méhes György író. Szerzőinket arra kértük, az ő szellemében írjanak új történeteket mindannyiunk örömére!

LÁSZLÓ NOÉMI

VARRÓGÉP NYÁRON

Nagyon szeretek varrni. Tudok is valamennyire. Egy régi bőrvarrógépen tanultam varrni, a mamáéké volt, elhozták, amikor hozzánk költöztek. Az elején a mamáék szobájában volt ez a varrógép, de aztán kétszer is költöztünk, mama meghalt, és most már a konyhában kuksol, az ajtótól balra, az étkezőasztal mögötti sarokban.

Nem könnyű bánni vele, folyton elszakad a cérna vagy óriási bogba gyűl a varrnivalót leszorító fémpapucs alatt. Singer, ezt írja keresztben a két öntöttvas láb közt. A gép rá-

csozott, lábtörő méretű pedálját nehéz egyenesen hajtani. A másik mamámnak finomművű hímzőgépe volt. Damasztból abroszt és ágyneműt varázsolt velem, és kék selyemből zsebkendőnyi babapaplant, arra pedig apróvirágos huzatot.

Másik mama volt a világ legügyesebb kezű mamája, és mi minden nyáron náluk uralkodtunk, a verandán. Birodalmunk a „poda” volt. A poda fehérre festett kisasztal, vele mindkét oldalán egybeszabott kispaddal. Az asztallap alatt két fiók, egyik egyik oldalra, másik másik oldalra nyílt. Amikor megérkeztünk, először

mindig összevesztünk azon, hogy legutóbb melyik fiók kié volt, és mely kincsek mely lányhoz tartoznak.

Sosem tudtuk megjegyezni, ki melyik oldalon ül, de a poda sem volt kétszer ugyanazon a helyen. Nyilván év közben eltették az útból, nyár elején pedig elővették, jön a két unoka Kolozsvárról. A poda a verandán lakott. Bencebb, a téli konyhában állt másik mama varrógépe, az ablak alatt. Ezen is azt írta, Singer, de ennek fából készült, hengeres kis fedője volt kacskaringó fogantyúval, és a pedálon épp, hogy elért az ember két lába.

Másik mama nem tanított meg varrni rajta. Féltette. Horgolni és hálót bogozni megtanított. Megmutatta, hogyan kell összegyúrni tojást és lisztet, hogy lágy, engedelmes tészta- lapot nyújthasson belőle az ember, amit aztán cikkekre vágva a kályha lapján megsütöttünk. Vagy báránykát formáztunk belőle, eldugtuk a podafiókba és következő esztendőben hajba kaptunk azon, hogy melyik báránka melyik lány tulajdona.

Másik mama megtanította, hogy a tejbe- grízből Eger várát is föl lehet húzni a tányér-

ban, bástyákkal és várárokkal, ahol az árokban sötét csoki úszik, a várfokon gyümölcszselé csillog. Másik mama tudta, hogy egyik lány diósan, a másik mákosan szereti a laskát, és hogy amikor lekváros derelye van vacsorára, akkor az egyik inkább vajos vagy olajos kenye- ret kér. És amikor hozzánk jött lakni, mert ott- hon leesett a padlásról és nagyon fáj a dere- ka, nem gondolta volna, hogy a világ legjobb hímzőgépe elúszik majd az idő zavarosában.

Pedig sajnos elúszott, úgyhogy most a nagy bőrvarrógéppel kattogok este a konyhá- ban. Hiába nehéz, szeretek varrni. Az a rész a legjobb, amikor ollóval nekimegyek a vá- szonnak, és előrajzolás nélkül, hidegvérrel ki- vágom a darabokat.

Nem tudom, honnan van hitem, de anyyi szent, hogy van, és akárhány elrontott darab sem győz meg arról, hogy a legnagyobb gyö- nyörőség az életben tervezés nélkül nekiron- tani a vászonnak, rendületlenül bízva abban, hogy kezem alól mégiscsak kikerül valami használható.

A KELENGYELÁDA

Három lány ment férjhez a faluban pünkösdvasárnapon. Annyian voltak, hogy gombostűt sem lehetett leejteni a fehérre meszelt falú templomban aznap. Mindenki mosolygott, csodálta a menyasszonyok kézzel hímzett fátylainak mintáit, fonott hajuk tekervényeit, sudár alakjukat. Két éve nem tartottak esküvőt a templomban.

– Szerencsések a vőlegények, áldottak ezek a frigyek – súgták egymásnak az asszonyok a padsorokban.

– Ó, és miket rejthetnek a kelengyeládák! – motyogta egy idősebb, míg szeme a távolba révedt.

A szél befújta a templomajtón, az egyik menyasszony fátyla meglebbent, és az idős asszony újra látta maga előtt egykori menyegzőjét, érezte kelengyéi rozmaringillatát, látta kikeményített gallérjait, hóvirágokkal kihímzett terítőjét, fehér keszkenőit, pörgő rokolyáját, illatos lepedőit, süppedős tollpárnáit. Hosszú hónapokig készítette őket, úgy, ahogyan édesanyja és nagyanyja tanították neki. A legnagyobb becsben arctörülőjét tartotta. Azt ketten hímezték: jobbról az édesanyja bodorította rajta az akácleveleket, balról ő hímezte rá a virágokat, és ahol a két minta összeért, egy madárka énekelt.

– Nem minden a kelengye – dohogta a mellette ülő asszony.

– Nem-e?! Hisz ebben lapul a múlt, anyánk féltő gondoskodása, s az új életbe vetett hitünk is – erősködött az öregasszony.

– Nézd, itt állnak a ládák az ajtónál. Az elsőn piros tulipán, akár az ara pántlikája; a másodikon diólevelek, zöldek, mint a menyasszony macskaszeme; a harmadikon harmatos búzavirág ring, akár a harmadik menyasszony karcsú termete. Három kelengyeláda, mind-

egyik csinos, ám tévedés azt hinni, hogy ugyanazt rejtik.

Az öregasszony csak felhúzta az orrát, és imára kulcsolta a kezét. A szertartás elkezdődött. Közben az ezüsthajú asszony saját esküvője napjára gondolt, mintha nem telt volna el 58 év. Elszaladt, akárcsak ez a szertartás.

Az eskütételek után a pap megáldotta a párokat, a násznép minden tagját, és kifelé menet a kelengyeládák felett is keresztet vett.

Kongott az ürességtől a templom, már csak a két asszony imádkozott a padban.

– Gyere, nézzük meg – mosolyogtak össze.

A tulipános láda színültig volt rakva. A torony tetején fodros kötény, rajta hímzés: „Ott-hon vagy”.

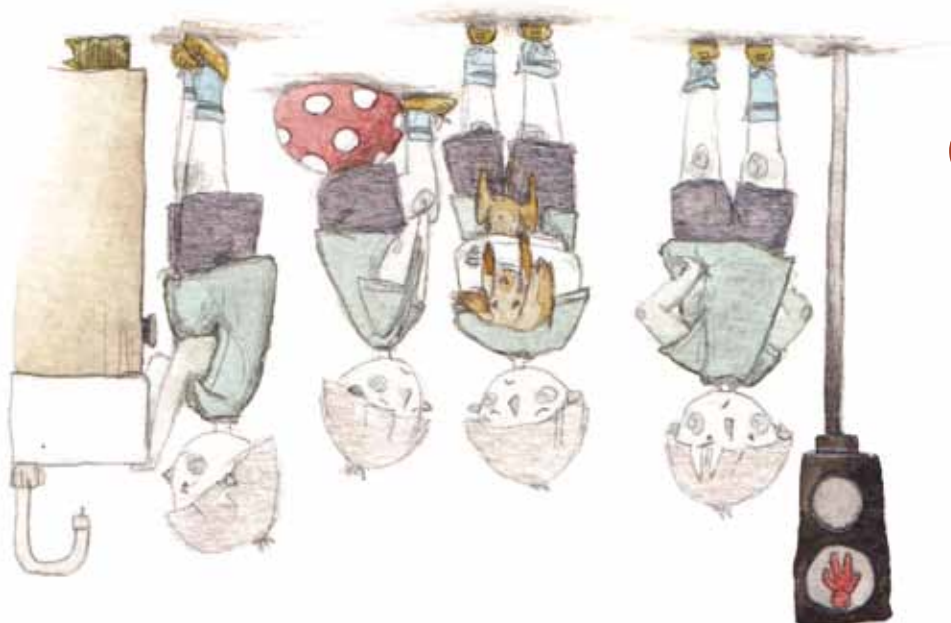
A dióleveles láda teljesen le sem csukódott, annyira tele volt. Terítők, függönyök, konyharuhák, hálóingek várokoztak új életükre.

– Nem megmondtam, amit mondtam? – jegyezte meg fölényesen az öregasszony, és hogy igazát tovább bizonyítsa, határozottan felnyitotta a búzavirágos ládát is. Csakhogy az teljesen üres volt.

– No lám, a harmadik menyasszony csak egy ládát örökölt az apjától, de a kelengyéjét nem volt, akivel elkészítse – rökönyödtek meg egyszerre.

– A ládákat csak a nászéjszaka után viszik az új asszony szobájába – néztek össze, és meg sem álltak hazáig.

Pünkösdhétfőre végül mindhárom kelengyeláda ugyanolyan súllyal nyomta az ifjú férjek vállát. A búzavirágosból kikandikált egy hóvirágokkal hímzett terítő sarka.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ GYEREKNEK LENNI

Gyerekek lenni jó,
játszani lehet felnőttet,
miközben anya és apa
mos, mosogat, megetet.

A gyerekek dolga pompás,
aludhatnak, míg jólesik,
a felnőttek naphosszat
a vágyaikat lesik.

A gyerekek élete móka,
önfelelt játék és kacagás,
gyerekek lenni nem könnyű,
de minden pillanata csodás.

TÓTH ÁGNES

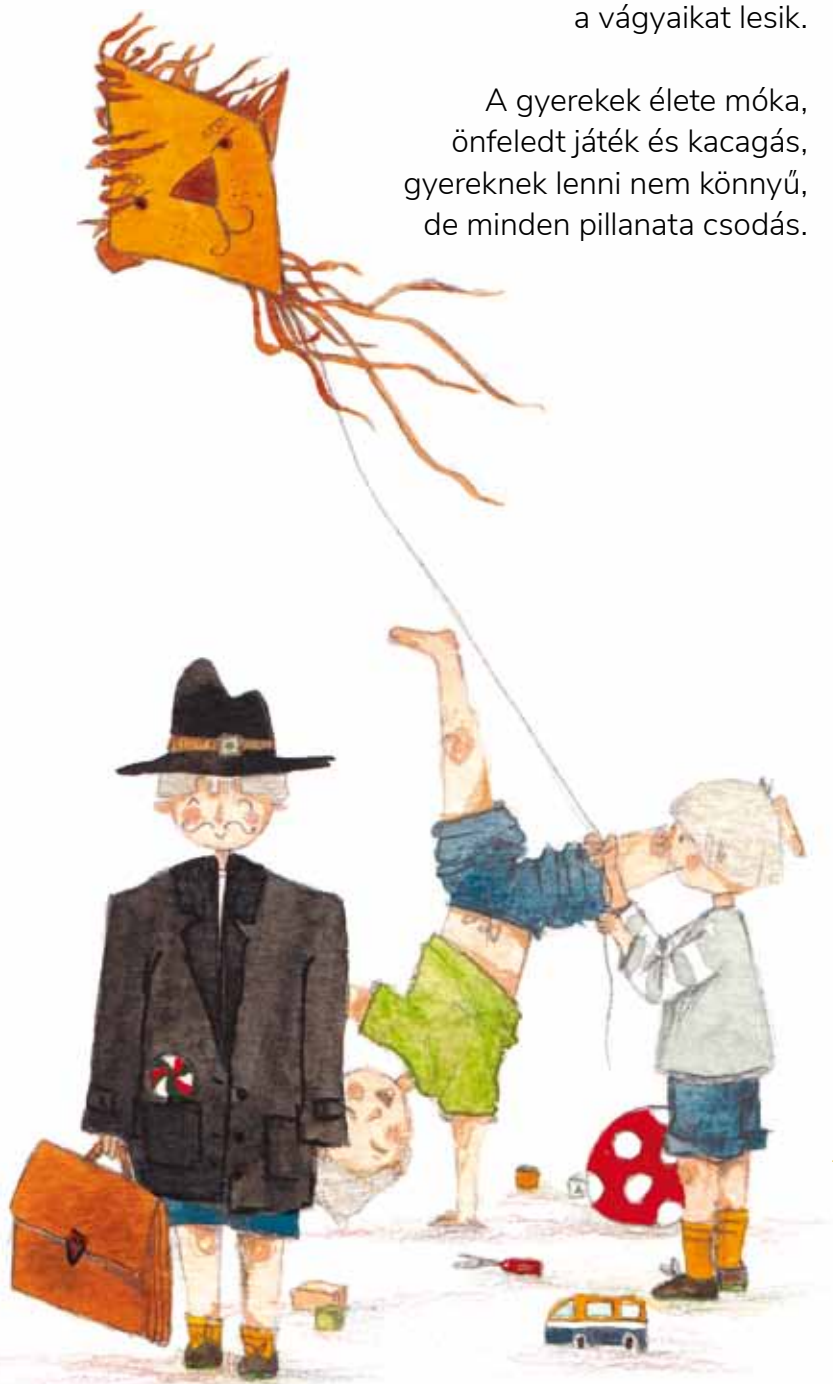
TILALOM, TILALOM

Jaj, a világ de rám szakadt,
ezt sem szabad, azt sem szabad!

Az életem csupa tilos,
nem mehetek át, ha piros,
nem játszhatok tűzzel, vízzel,
nem ehetek piszkos kézzel,
tilos kést meg ollót fognom,
kóbor kutyát hazahoznom,
tévét sem nézhetek este,
s ha a húgom, a kis beste,
nyelvet ölt rám, s jól belém mar,
meg kell bocsátanom hamar.

Szomszédék is tiltják nekem,
hogy a kedvem hangos legyen,
házunk előtt ne labdázzak,
hangosan ne hahotázzak.

Ha már ezt sem szabad nekem,
batyut kötök, vállra veszem,
és szívem, ha meg is szakad,
elmegyek, és megkeresem
a helyet, hol mindent szabad.

A ROPPANTKÉK TÓ LAKÓI

Fehér Tündér Rózsa és Sárga Tavi Rózsa nagyon jó barátnők voltak. Egymás mellett laktak a Roppantkék Tó partján. Gondtalanul éltek ott, nappal vidáman lubickoltak a langyos vízben, éjjel a holdlám-pás megvilágította hamvas arcukat, amint békésen szunyókáltak, ki-ki a saját otthonában.

Történt egyszer, hogy fürdőzés közben Fehér Tündér Rózsát elrabolta egy ismeretlen. Az égből csapott le. Megragadta a riadt lány karját, magához emelte, és máris tovatűntek. Sárga Tavi Rózsa megijedt, segítségért kiáltott, de senki nem hallotta meg. Szomorúan ment haza, de nem jött álom a szemére, csak nyugtalanul forgolódott.

Másnap nem mert a tóra menni, attól félt, hogy ő is úgy jár, mint a barátnője. Mivel csak ketten éltek a Roppantkék Tó partján, nem volt, akitől tanácsot kérjen. Teltek a napok, a hetek, a hónapok, egyszer csak elhatározásra

jutott: „Lesz, ami lesz, bemerészkedem a vízbe. Ha engem is magával visz az ismeretlen, legalább találkozom Fehér Tündér Rózsával.”

Másnap a vízbe ugrott, és próbált vidáman úszkálni, de nem ment. Mindegyre az ismeretlenre gondolt és rettegett, hogy mikor jelenik meg, és ragadja magával őt is. Hiába várta, nem jött. Aztán egy vihar előtti délutánon, amikor Sárga Tavi Rózsa éppen szedelőzködött, hogy fürdés után hazamenjen, kivel találta magát szemben? Az egykori idegennel. Egyedül volt, kezében valamit szorongatott. A tóhoz sietett, a vízbe dobta azt a valamit, vagyis egy virágot.

A virágnak fehér szíromlevelei és sárga porzói voltak, kerekded zöld leveleinek válla mélyen bevágott, szélei majdnem épek. Szemet gyönyörködtető virág volt, könnyedén lebegett a tó felszínén. Ezek után fogta magát az idegen, és visszatért arra a felhőre, ahon-

KISS LEHEL MEDÁRD

Medárd vonul, nem beszél.
Felhő, vetés, szembesél.

Árnyak, zöldek, fürjtojás.
Hunyó napfény. Messzi ház.

Felleg. Búza háborog
– búzatenger. Záporok
készülődnek? Vagy vihar?
Baj lesz? Nem lesz semmi baj?

Könyv. Feszület. Gyolcs karing.
Harangzó száll. Sas kering.

Medárd – katolikus püspök, a mai Franciaország területén élt az V–VI. században. Gyermekkorában kiterjesztett szárnyú sas óvta a záportól.

nan jött. Sárga Tavi Rózsa szájtátva bámult, de mivel az ég megdördült, szedte a lábát, hogy hazaérjen. Este, miután a vihar elült, újra kimerészkedett. Csillagfényben ragyogott a víz, és rajta a csodálatos virág ringatózott becsukott szirmokkal.

– Ki vagy te, szép virág? Találkoztál-e ott fent a barátnőmmel? – kérdezte megilletődve a magára maradt lány.

– A barátnőd vagyok, nem ismered meg? Virággá változtatott Felleg Réveteg, mert reménytelenül belém szeretett, én pedig nem viszonztam. Könyörögtem neki, engedjen visszatérni a Roppantkék Tó partjára. „Csak virágként élhetsz tovább!” – mondta, és máris cselekedett. Megsuhintotta varázspálcáját, és én nyomban virággá változtam, fehér tündérrózsává.

– Istenem, hogy leszünk ezentúl a legjobb barátnők? Teljesen különbözőek vagyunk! – sajnálkozott Sárga Tavi Rózsa.

– Próbáljunk beletörődni a helyzetbe, ez nem változtathat a barátságunkon! – kérlette barátnőjét a tündérrózsza.

– Én is virággá szeretnék változni!

– Csak akkor változhatsz virággá, ha nem viszonzod egy téged ostromló ismeretlen szerelmét – mondta a fehér tündérrózsza.

Alighogy kimondta, lecsapott az égből Felleg Réveteg öccse, Felleg Ábránd. Magával ragadta Sárga Tavi Rózsát és továtűntek. Néhány hónap elteltével visszatértek. Sárga Tavi Rózsából virág lett, káprázatos sárga tavirózsza, Ábrándból meg vízijácint. Az történt ugyanis, hogy egymásba szerettek, ezért mindketten virággá változtak, vízínövényekké.

Ha a Roppantkék Tó partján sétáltok, köszöntsétek őket. Már csak ketten maradtak: a szerelmes virágpár. Álmainkban néha emberalakot öltenek, s olyankor Sárga Tavi Rózsaként és Vízi Jácintként mutatkoznak be. De hová lett a fehér tündérrózsza? Járjatok utána!

KÓSZABÓSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

TANZÁNIA

Jambo! = Helló!

Afrikában 1964-ben egyesült az angolok uralta Tanganyika és Zanzibár, így jött létre Tanzánia: Tan+Zan+ia. 65 millióan lakják. Az Indiai-óceánnal határos, hosszú partja homokos strandokkal vár. Szavanna, fennsík és vulkán is akad bőven. Északkeleten a Kilimandzsáró-hegy Afrika természeti csodája.

Alpesi sivatag, hófödte csúcs, termőföld, esőerdő, láp is van az 5895 méter magas szunnyadó vulkán vidékén. Főcsúcsát, az Uhurut, a XIX. század végén az erdélyi gróf, Teleki Sámuel próbálta meghódítani. A világ legnagyobb vulkáni kráterében, a Ngorongoroban 25 000 állatfaj él. Itt laknak a harcias maszájok szalmából, sárból tapasztott házaikban. A Serengeti Nemzeti Parkban júniusban többmillió gnú, többezer

zebra, gazella, antilop vándorol Kenya felé, új legelőhelyet keresni. Ilyenkor kevesebb a szúnyog, de skorpió, természet, zöld vagy fekete mamba a lábunk elé kúszhat.

A Nagy Hasadék-völgyben, a Manyara-tó védett vidékén fára mászó oroszlánokat, a Mikumi Nemzeti Parkban törpeelefántot, a legnagyobb nemzeti parkban, a Ruahában zsiráfokat látunk. A világ második legmélyebb tava a tanzániai Tanganyika. A Viktória-tóból ered a leghosszabb folyó, a Nílus. A Nátron-tó vize narancsvörös, sós és forró. Csak a ragadozók elől menekülő flamingók képesek belelépni. Tanzániában él az óriási kókuszrak, a természet legrégebbi fája, a baobab, és a világ legdrágábbika, a grenadilfa. A klarinét is ebből készül. A földeken kukorica, rizs, köles, cukornád, gyapot, dohány és kávé terem.

A turisták Zanzibárt, a fűszerszigetet keresik fel. Ide komppal érkezünk. Nem hajtunk motorcsónakkal a delfinrajok közé. Az óvárosban megnézzük a szultáni palotát, a színháznak ott-hont adó arab erődöt, az egykori rabszolgapiacot és Freddy Mercury szülőhelyét. A piacon trópusi gyümölcsöket és gombokkal díszített ládákat csodálunk. Ez a kézműves díszítés az ajtókon is látszik. A XVII. század óta házépítéskor elsőként ezek készülnek el. A szigetet színes korallzátonyok övezik, közepén, a Jozani erdőben élnek a vörös kolobusz majmok, a közeli Börtön szigeten pedig a 200 éves, hatalmas teknőcök.

Tanzánia fővárosa Dar es-Salaam volt, ma pedig Dodoma. Dar es-Salaam központja a tarka Kariakoo piac, ahonnan átsietünk a botanikus kertbe és a Nemzeti Múzeum régészeti gyűjteményébe. A Falumúzeumban hagyományos lakásokat, táncokat látunk. Megkóstoljuk az ugalit, a hússal tálalt kukoricakását. A kókusztejes hal-curry, vagy a rizses-húsos pilau az indiai ízekre emlékeztet. A kókusztejjel készült mandazit, a helyi fánkot porcukrozzuk. Kézzel eszünk, akárcsak a helyiek, akik csak tálaláshoz használják a bivalyszarvból készült evőeszközöket.

120 afrikai törzs lakja Tanzániát, sokan szegénységben élnek. Leggyakoribb vezetéknevük a Juma. Az angol mellett a szuahéli nyelv a hivatalos. Kenyában ez a nemzeti nyelv, Ugandában, Ruandában, Burundiban, Mozambikban, Madagaszkáron második vagy harmadik nyelvként használják anyanyelvük, illetve az angol, francia vagy portugál nyelvek mellett.

A bantu nyelvcsaládhoz tartozó szuahéli nyelvet és kultúrát oktatják az iskolában is, a maszájok maa nyelvét nem. A neveket tíz csoportba sorolják, van emberek, növények, de akár hosszúkás és kerek tárgyak osztálya is. Szavaik, kevés kivétellel, magánhangzóra végződnek. Évszázadokkal ezelőtt még arab betűkkel írtak, majd a gyarmatosítóktól átvették a latin betűket.

Ngorongoro = élet ajándéka (maszáj nyelven)

Serengeti = végtelen síkság (maszáj nyelven)

Hakuna matata = minden rendben
 Pole pole = nyugi-nyugi
 Watoto watano wanakuja = Öt gyerek jön.

A nagyvakációban kiránduljunk, lessük meg az állatokat, növényeket élőhelyeiken, akár egy afrikai szafarin. Esténként olvassunk zanzibári meséket, a tingatinga művészet ihlette történeteket. Fedezzük fel, merre járt Teleki Sámuel, vagy játsszunk Karibát, Ubongot! Focizhatunk is, hiszen az a legnépszerűbb Tanzániában a krikett, kosárlabda és rugby mellett. Futásban is felvehetjük a versenyt a helyiekkel, akik közül sokan világhírű atlétika-bajnokok lettek.

A tanzániai Arushában múzeumot hoztak létre az ott élő emlésök egyikének. Melyik állatról van szó és ki kutatta őket?

Összeállította: BERKI TÍMEA

A SZÉTTÁNCOLT CIPELLŐK

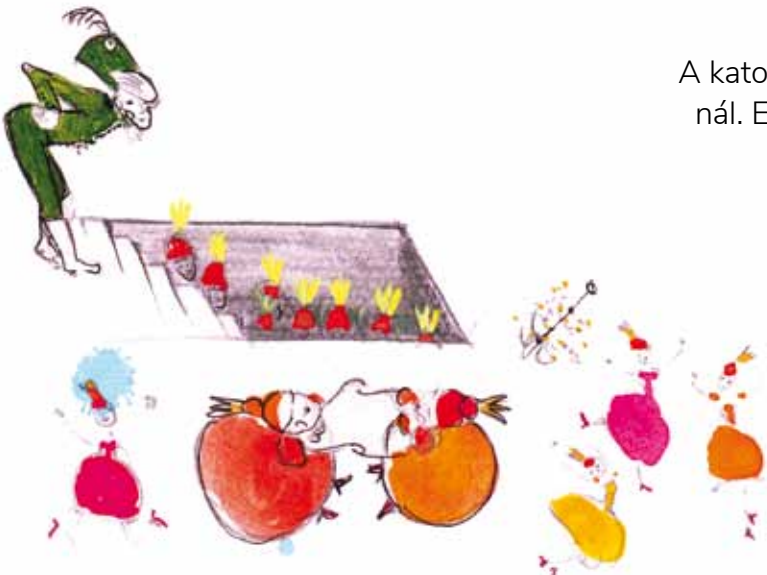
GRIMM mese

Rajzolta: KARDA ZENKŐ
Rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

Élt egyszer egy király, akinek tizenkét lánya volt. A lányok egy teremben, tizenkét ágyban aludtak. Apjuk este rájuk zárta az ajtót, a lányok reggelre mégis széttáncolták a cipőjüket. A király kidoboltatta, hogy aki nyomára jut, hol táncolnak éjszaka a lányai, az feleséget választhat közülük magának.

Sok királyfi jelentkezett. A titkot senki sem tudta megfejteni. A királylányok este a próbatevőt borral kínálták, s az elaludt. Akadt azonban egy sebesült katona, aki a keresztútnál egy anyókéval találkozott, s az elmondta neki, hogy megtudhatja a királylányok titkát, ha este nem iszik a borukból. S a tanács mellé láthatatlanná tévő köpönyeget is adott neki.

A katona jelentkezett a királynál. Este szivacsot kötött az álla alá, a bort abba öntötte bele. Azután lefeküdt és hortyogott, mintha aludna. A királylányok felkeltek, felöltöztek. A legidősebb megkopogtatta az ágyát, amely elsüllyedt, helyén üreg nyílt. A lányok elindultak lefelé egy föld alatti lépcsőn. A katona a köpönyeget magára terítve utánuk osont.

A lányok az aranyerdőn át egy tóhoz sétáltak, ahol tizenkét csónakban tizenkét királyfi várta őket.

A legkisebb királykisasszony mellé a láthatatlan katona is beült. A túlsáton fényes kastély állt, ott táncoltak a királylányok a királyfiakkal reggelig. A katona a báltermi asztalról egy aranykelyhet elcsent, s elrejtette az aranyerdőben tört ágacska mellé. A lányokkal együtt hazajutott, előreszaladt, és hangoosan hortyogva várta őket.

A katona reggel jelentkezett a királynál, és elmondta neki, hogy lányai éjjel egy föld alatti kastélyban mulatnak tizenkét királyfival. Bizonyíté-
kul megmutatta az aranyágot és az aranykelyhet. A király hívatta lányait, akik a bizonyítékok láttán bevallottak mindent.

A katona a legidősebb királyleányt vá-
lasztotta feleségül. Még aznap
megülték a lakodalmat, és a
király örökösévé
fogadta a
katonát.

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK FELLEGVÁRAK

A fellegvárak meredek magaslatokra épült, könnyen védhető, kisebb erődítmények. A modern bástyás katonai építészet példái. Orbán Balázs szerint, hogy ha elég magas hegyre épültek, akkor az alant járó fellegek fennakadnak rajtuk.

▲▲▲
Brassó

Brassóban a középkori védőrendszerhez a Márton-hegyre épült külső erőd a XVI. században. A patkó alakú vártömböt három toronnyal erősítették meg, de soha nem töltötték fel földdel őket. 1618-ban tűz rongálta meg. Giovanni Morando Visconti királyi építész tervei alapján újjáépítették, és az égtájak felé mutató négy olaszbástyával és egy négyszög alakú, külső védőövvel látták el.

A brassói fellegvár kapuja

A fellegvár kapuját felvonóhíddal zárták le. A felvonóláncok csigáinak helye ma is látható a kapu oldalán. Az állandó vízhiány gondját egy ciszternával és egy 81 méter mély kúttal oldották meg. Ezeket 40 évvel ezelőtt régészek tárták fel. A XIX. században a patkótorony nyugati oldalához hatszögű tornyocskát illesztettek. Az itt állomásozó Habsburg-csapatoknak a várudvarban kaszárnyát, raktárokat, parancsnoki lakot építettek. Az utolsó ágyúkat az 1820-as években vitték el Gyulafehérvárra.

Az 1848–49-es szabadságharc idején néhány forradalmár egy napig feltartóztatta a várat ostromló orosz csapatokat. Ez volt az utolsó katonai esemény a vár történetében. Börtön lett belőle, majd levéltári raktár. Domboldalán villák épültek, parkerdőt és sétányokat alakítottak ki. 1981-ben helyreállították. Középkori hangulatú éttermet nyitottak benne és fegyverkiállítást rendeztek be, majd 2015-ben bezárták. 2023 szeptemberében a fellegvárat egy hétre megnyitották a közönség előtt. Javítását, megerősítését tervezik, hogy látogatható legyen.

Ötszögű fellegvárat tervezett Visconti Nagyszebennek is. 1551-re megépült a gróf Haller Péter polgármesterről elnevezett bástya, de az építész tervét nem sikerült befejezni. A Haller-bástyát földdel töltötték fel, falai 9 méter magasak és 223 méter hosszúak. 1771-ben a bástyára lovardát emeltek, a XX.

század elején pedig kórházat, ami ma is áll. Visconti rajzolta meg Erdély első katonai térképét, amely 1699-ben jelent meg Nagyszebenben. Böngészhetitek, ha beolvassátok az itt található QR-kódot!

▲▲▲
Nagyszeben,
a város alaprajza

Kolozsváron a Kőmál dombjára emeltek erődöt. Ma Fellegvárként ismerjük. A Rákóczi-vezette szabadságharc leverése után, 1715–1735 között épült, Visconti tervei alapján. A Vauban-szerű, ötszögű csillagvárat négy olaszbástya, egy félbástya, szárazárok és három kapubástya védte. Északon a Bécsi-kapu főbejáratként szolgált. Keleten állt a Vízi-kapu. A nyugati kapu csak részben maradt fent. A várban a helyőrségnek kaszárnya, parancsnoki épület, fegyvertár és élelmiszerraktár épült.

Kolozsvár, Fellegvár

Kolozsvár,
Bécsi-kapu

A város gyalogos napszámosokat küldött az építkezéshez, amely a lakosok szőlőseinek és szántóföldjeinek helyén zajlott. A katonák azt sem engedték meg nekik, hogy betakarítsák a termést. Az erőd kevés ideig szolgált katonai célokat, később börtön működött benne.

A XIX. században a Fellegvár meredek oldalán, a Sáncaján a szegények földbe vájt kunyhókba, barlanglakásokba költöztek. Az 1900-as évek elején a kolozsvári városszépítő egylet ezekből a kunyhókból többet megvásárolt, és Erzsébet-sétányt alakított ki a helyükön. Ekkor épült a dombbal szemközti Erzsébet-híd a Szamoson, a Sétatér felé. Az 1960-as években megszüntették a szegény-negyedet. A domboldalba tömbházakat építettek, és parkosították a Fellegvárat.

Idővel elkészült a Belvedere szálló is, emiatt a vár déli oldalát meg kellett csonkítani. Az utóbbi években felújították a fennmaradt katonai épületeket, és tervezik a zöldövezet átrendezését, kivilágítását. A Kolozsváron élők és odautazók kedvelt sétálóhelye, szép kilátás nyílik a városra. Ha felkapaszkodtunk a Fellegvárba, versenyezhetünk, hogy ki ismer fel több kolozsvári épületet, utcát, teret és helyet.

Keressétek fel ti is ezeket a helyeket, őszig írjatok róluk nekünk, és gondolkodjatok, hogy még milyen értelemben használjuk a fellegvár szavunkat!

Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA

Díjazottainkat a 26. oldalon találod.

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL KÖPÜ, MÉHKAS, KAPTÁR 2.

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A régi vidéki élet ember-alkotta eszközeiről szóló sorozatunkat a Háromszéken, Kovászna megyében található, csernátoni Haszmann Pál Múzeum gyűjteményének tárgyai ihlették.

A honfoglalás után a köpüs és a kassos méhészet mellett fennmaradt a zsákmányolás is. A X–XIII. században a méhészkedés központjai a kolostorok voltak. A XVII. században több méhészkönyv látott napvilágot, majd a XIX. század közepétől a kiemelhető keretű kaptárok és a mézpergetők elterjedésével kezdetét vette a modern méhészet. A méhcsaládok természetes úton, rajzással gyarapodnak. A fára, bokorra kirepült rajt rúdra akasztott méhkasba rázzák bele.

A méh a rend, a fegyelem, a tisztaság és a szorgalom jelképe volt már az ókorban is. 1 kg mézhez a méheknek 50-100 ezer alkalommal kell kirepülniük. Egy méhcsalád az ehhez szükséges virágport mégis alig egy nap alatt összegyűjt. A mézelő méh 50-100 virágot keres fel egy gyűjtőút során, ilyenkor akár 3-5 kilométert is repül. A mézeskalácsosok, gyertyaöntők tevékenysége elképzelhetetlen lett volna a méhek áldásos munkája nélkül. A méhek és a méhészek védőszentje Szent Ambrus, napja december 7.

A méhtartáshoz, a méhek megszerzésétől azok megszelídítéséig, gazdag hiedelemanyag kapcsolódott. Még a vadméhek elrablásának emlékét őrizheti az a hiedelem, hogy a pénzen vett méhcsaládban nincs haszon, csak ha búzáért cserélik vagy ajándékba kapják, adják. A lopások és a rontás megakadályozására több hiedelem élt. Egy sodort fonatra annyi csomót kötöttek, ahány méhcsaládja volt a gazdának, minden csomót egyenként a kashoz érintettek, majd mind-

annyiszor sarkon fordultak. Másik szokás szerint szentelt vízből készített sárral tapasztották körül a röpnylásokat. A „rablóméhek” garázdálkodása ellen templomból szerzett port hintettek a kas alá vagy úrnapra szentelt ágat tűztek a kasokba. Hogy a méhek szelídek legyenek, és ne szúrják meg gazdájukat, juhtejjel kenték be a méhkas száját. Serényebb munkára kívánták ösztönözni a méheket azzal, hogy hangyabolyt szórtak a kas alá. Azt tartották, hogy ha ellopják a kasból a méhanyát, a többi méh elpusztul.

MESÉL A SZÓ

Hurrá, itt a nyár, és én olyan ünneprontó vagyok, hogy tanulást emlegetek, amikor rövidesen kitör a nagyvakáció. Ne haragudjatok emiatt, hiszen ez a tanulás nem kötelező, nem nehéz, és minősítést majd csak az élettől kaptok rá. Anyanyelvünk csupa titok, csupa mély értelem és összefüggés, a kutatás, a felfedezés pedig a legjobb nyári szórakozás.

E tanév szómeséinek lezárásaképp vegyük számba, milyen szólásokban, közmondásokban, szállóigévé vált irodalmi idézetekben szerepel a nyár.

Móricz Zsigmond elbeszélésében a **február, hol a nyár** kérdés azt sugallja, hogy messze még a nyár. A **január, február, itt a nyár** – közmondás viszont az idő gyors múlására utal. A **többet ér egy nyár száz télnél** közmondással is egyetért ember, állat és növény: nyáron könnyebb az élet, nem kell fagyoskodni, éhezni.

A **nagy télnék bő nyara** közmondás Kányádi Sándor versében is ránk köszön, de hiába tudjuk, mennyire szüksége lenne a természetnek a nagy télre ahhoz, hogy nyáron bő legyen a termés, és hiába vágyunk a havas, fagyos telekre, meleg, záporos nyarakra, úgy tűnik, ezt a szép körforgást mi, emberek bizony elrontottuk.

Nem elég magyar anyanyelvűnek születnünk, tanulunk kell magyarul a síríg. (Nagy László)

Egy sereg közmondásunk azt is leleplezi, mennyire elszakadtunk a természet rendjétől: nyáron pihe-nünk, télen dolgozunk, pedig a föld nyáron termi meg a télirevalót, falun akkor van a legnagyobb dologidő. Erre

figyelmeztet a tücsök és a hangya évezre-des meséje: *Daloltál? rendbe' van, komám, akkor ma táncolj szaporán* (Kosztolányi Dezső fordítása), és ezek a közmondásaink: **Aki nyáron munksikál, az télen táncol. Aki nyáron nem munkál, az télnél dudál.**

A kellő időben végzett munkára tanít a népi bölcsesség: **Az okos ember nyáron szánt, télen szekeret csinál. Nyári menyasszony, téli kutya-kölyök egy sem jó.** Az első lusta, a második köszvényes. Vagyis nem illett nyári dologidőben esküvőt tartani, a szorgos, ügyes lányok farsang idején mentek férjhez, illetve a télen született kutya-kölyök könnyen megbetegedett.

Nyár, nyár, nyár, sose várjál. Tél, tél, tél, mindig késsél – mondogatjuk Kiss Dénessel, és ezzel szavaztunk is: a hosszú, boldog nyárra, a vidám vakációra.

SZÓLJ, SZÁM!

A Napsugár Szólj, szám pályázatának népszerűsége növekvőben. Ebben a tanévben 9 megye 56 településének 85 IV. osztálya összesen 120 csapattal vett részt játékunkban.

A beküldött megfajtésekkal összegyűjtött pontszámok, illetve a 7 megyében megtartott megyei fordulókön elért eredmények alapján az **aradi** Aurel Vlaicu Iskola IV. A, a **csíkszentdomokosi** Márton Áron Iskola IV. A, az **erdőszentgyörgyi** Szent György Líceum IV. B, a **kézdivásárhelyi** Petőfi Sándor Iskola IV. A, a **kolozsvári** Báthory István Líceum IV. A, a **kovásznai** Kőrösi Csoma Sándor Líceum IV. C, a **marosvásárhelyi** L. Rebreanu Iskola IV. F és a T. Vladimirescu Iskola IV. C, a **nagyvárad** 16-os Iskola IV. E, a **négyfalusi** Zajzoni Rab István Középiskola IV., a **nyárádszeredai** Deák Farkas Iskola IV. C, a **sepsiszentgyörgyi** Székely Mikó Kollégium IV. A, a **szatmárnémeti** Kölcsey Ferenc Főgimnázium IV. és a Rákóczi Ferenc Iskola IV. B, a **székelyudvarhelyi** Baczkamadarasi Kis Gergely Református Kollégium IV. B, a **zilahi** S. Bărnețiu Iskola IV. B osztályából összesen 16 csapat jutott be a Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedő, azaz a KAV országos döntőjébe, amelynek idén a Brassó megyei Négyfalu, a Zajzoni Rab István Líceum ad otthont. Föl, föl, nyelvőr vitézek!

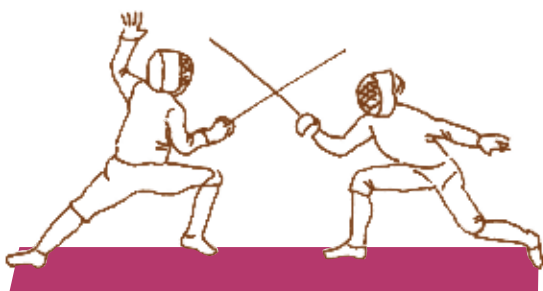
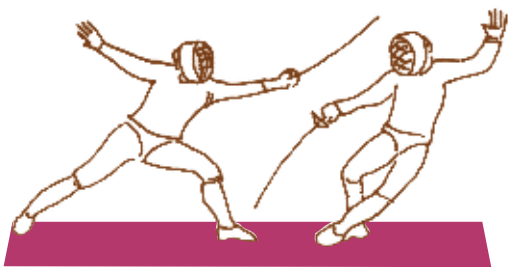
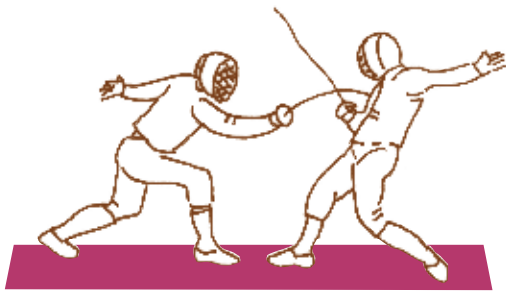
Rajtuk kívül 54 osztály kap Nyelvőr-díjat a Napsugártól, azok, akik legalább 6 hónap megfajtését beküldték. A Nyelvőr-díjasok névsorát és az országos döntő eredményeit honlapunkon közöljük: www.napsugar.ro/category/megfajtések.

Nagydíjasainkról a 26. oldalon olvashatsz. Mindannyiatoknak gratulálunk!

ILYEN A SPORT KARD KI KARD!

BÁLINT JULIANNA rovata

MÜLLER KATI rajzai

A HÓNAP KÉRDÉSE:

Mit jelent vívásban az etikett?

Angárd! Vagyis: „en garde!”, azaz vigyázz! Ezzel a felkiáltással és állással indul az asszó. Hogy mi az asszó? Azt is a francia nyelvből kölcsönöztük, eredetileg „assaut”, jelentése: támadás. Két vívó mérkőzése, amíg egyiket meghatározott számú találat nem éri, más magyar szóval: csörte.

Igazi lovagi torna a vívás, tőrrel, karddal vagy párbajtőrrel űzik, másfél-két méter széles és tizennégy méter hosszú, középvonallal kettéosztott, vívópástnak nevezett szőnyegen, küzdőtéren. Régebben a sűrű fűvel benőtt legelő neve volt a pást.

A mérkőzéshez komoly szabályrendszer, etikett tartozik. A középtől két-két méterre felálló küzdőfelek minden asszó előtt fölemelt fegyverrel tisztelnek az ellenfélnek, a bírónak és a közönségnek. A csörte vége ismét tisztelgés, majd az ellenfelek fegyvertelenül kezet fognak. Aki mindezt elmulasztja, azt kizárják a versenyből.

Azért persze veszélyes móka a vívás. A küzdőfelek fém-szálás mellényt, fehér kabátot, kesztyűt, nadrágot és sisakot viselnek. A találatokat jó ideje lámpás találatjelző készülék mutatja, melyhez a vívók vezetékkel kapcsolódnak. Régen a pengék végét korommal kenték be, a fehér mezen fekete folt mutatta a találatot.

Karddal szúrni és vágni is lehet, tőrrel és párbajtőrrel csak szúrni. Karddal és tőrrel találati felület csak a törzs, párbajtőrrel karra, lábra is támadhatnak az ellenfelek. A leglátványosabb vívásforma a kardvívás, ezt hagyományosan csak férfiak űzték, egy ideje nők is mérkőzhetnek.

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

20

A XII. Napsugár Öttusa bajnokság helyi, megyei és regionális döntőinek versenyzői megtapasztalhatták, milyen a sport, milyen a Napsugár-közösség részesének lenni. Ősztől, az új tanévben is olvassátok figyelmesen a lap rovatait, tájékozódjatok versenyekről, és küldjétek be a megfejtéseket!

Eredményeket a Napsugár honlapján és Facebook-oldalán találotok.

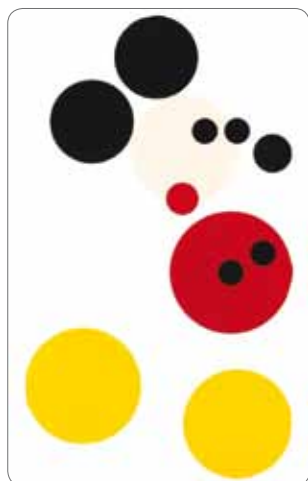
◆ ÚTON A KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBEN A BARLANGRAJZTÓL A KÉPERNYŐIG

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI rovata

KORTÁRS KÍSÉRLETEK. ÚJ MÉDIAMŰVÉSZET

A festészet, bár hosszú utat tett meg a barlangrajztól napjainkig, ugyanolyan közkedvelt, mint hajdanán. A művészek ma is új módszerekkel kísérleteznek.

Fénymásológépet, szkennert, számítógépet és sok mindent használnak a képkészítésben ma. Háztartási eszközök, építőanyagok vagy éppen a legszokatlanabb dolgok válnak a műalkotások részévé. A digitális alkotáshoz számos eszköz áll rendelkezésünkre. Az új médiumok, a videó, animáció, számítógépes grafika, virtuális és internetes művészet, vagy a 3D-nyomtatás is lehet a kortárs művészek eszköze.

Újabban a művészet kevésbé a mesterségbeli tudásról, mint inkább az ötletekről, gondolatokról szól. Egy mű lehet meglepítő, zavarba ejtő, sőt vicces is.

Egyes művészek egyenesen újraformálták a természetet. Ezt az irányzatot nevezzük *land art*-nak. A *land art* művészek nem a természet utánzására törekednek: a természet az alapanyaguk.

Mások számára a gondolat fontosabb, mint a megvalósított műtárgy. Ők a konceptuális művészek, akik személyes élményekből vagy közvetlen környezetükből merítik ötleteiket. Fontos, hogy új nézőpontból lássák és láttassák a dolgokat. A műalkotás anyaga, hordozója ma már bármi lehet. A művész fő célja a néző elgondolkodtatása. A kortárs művészetben a néző reakciója legalább olyan fontos, mint a kiállított mű.

NYERTESEINK:

Hegyeli Hilda,
Szabó Linda,
Szakács Botond – Zabola

MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Készítsetek *land art* alkotást! Gyűjtsetek kagylót, kavicsot, faágat, tobozt, bármit, majd rendezzétek el spirálisan vagy körkörösén a fűben. Műveteket fotózzátok le!

TALÁLD KI!

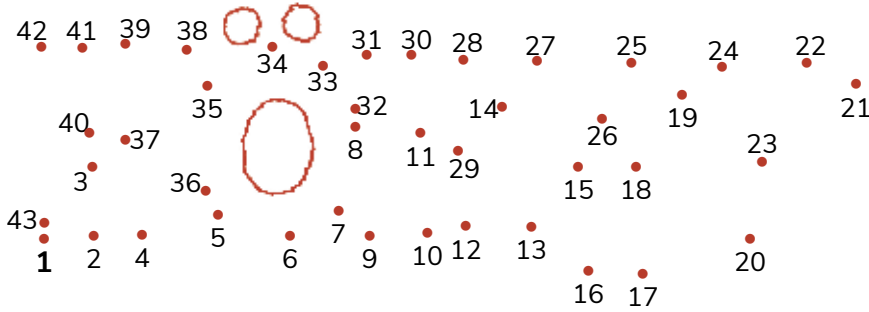
MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon talárod.

Mitől lehet még jobb a vakáció? Rejtvényeink megfejtései adnak néhány ötletet.

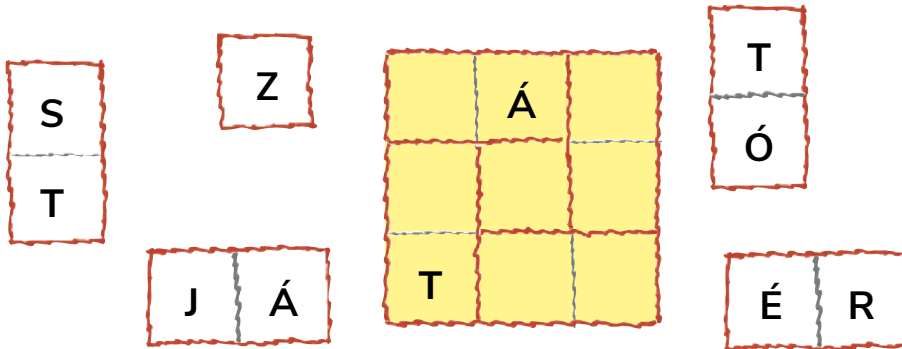
1

Kösd össze a pontokat a számozás sorrendjében.

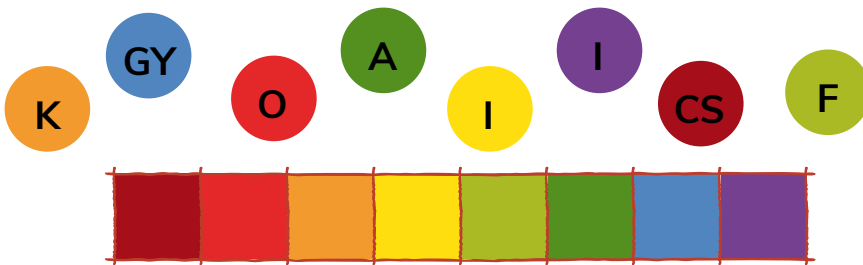
2

Keress meg a mozaikdarabok helyét a sárga kockában, és olvasd össze a rajtuk levő betűket.

3

Másold a betűket a megfelelő színű kockába, majd olvasd össze őket.

4

Egészítsd ki a rajzos szöveget: **Egy tálból**
Mire mondjuk?

NEVESS VELEM!

- Anya, lemehetnek az udvarra játszani?
- Ezzel a szakadt nadrággal?
- Nem, a szomszéd Karcsiival.
- Géza, egész nap csak keresztrejtvényt fejtesz. Hát már egy kedves szavad sincs hozzám?
- Dehogyan nincs! Hány betűs legyen?

- Peti tünődve nézegeti pár napos ikertestvérkét, majd megkérdi:
- Anya, mikor kicsi voltam, én is dupla voltam?
- Teknősbékalevesük van? – kérdi a vendég.
- Evett már ilyet, uram? – kérdez vissza a pincér.
- Még nem.
- Akkor van!

- A bűvár, mielőtt munkába áll, telefonon búcsúzik a feleségétől:
- Na, most már leteszem drágám, mert mindjárt lemerülök!

- Van egy jó és egy rossz hírem. Melyikkel kezdem?
- A rosszal.
- Az a rossz hír, hogy csak egy jó hírem van.
- És mi a jó hír?
- Az, hogy nincs több rossz hírem.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					I				
		É						G	
S									

5!

Töltsd ki a betűhálót, és olvasd sorba a sárga négyzetekbe került betűket.

1. Vágóeszköz 2. Csonthéjas gyümölcs 3. Kapni szeretne 4. Épület
5. Melegítő égitestünk 6. Óra méri a múlását 7. Anyu párja 8. Nem fölé 9. Alszunk rajta 10. Csapadék

REJTVÉNYPÁLYÁZAT

Szilágyi Domokos versének utolsó sora a tanév utolsó pályázati rejtvényének megfejtése.

Érik a meggy már,
sejehaj, nyár van,
csönd szomorkodik az
iskolában,
némán bámul
mindenik ablak,
udvaron, a fű között
csigabiga baktat,
meg-megáll, le-leül,
élvezi a meleget –
messze-messze vannak,
.....

VÍZSZINTES

1. A megfejtés

- Becézett Éva
- Okarina közepe!
- Dalos, énekes
- László Anna monogramja
- Pajtás, cimpora
- Dolgokat más helyre rak
- Nógatni kezd!
- Aradi a közepén!
- C!
- Képes folyóirat
- Becézett Margit
- Botvégek!
- Könnyed, lebegő
- Felvigyázója
- Esőben álló

FÜGGŐLEGES

- Szereti az édességet
- Gabonát betakarító
- Radó Iván monogramja
- Ennivaló
- Erődítmény
- Szintén
- ÓVODAI
- Toronyban kongatják
- A hét egyik napja
- Egyszerű, savanyú leves (CIBRE)
- Mesebeli törpe
- Sportoló ruhája
- Énekhang
- Azok a személyek

1	2	3	4	5	6
NY			A	L	
7				8	9
10			11		
12		P			13
14			15		16
17					
K				Z	
18					19
20				21	
22				R	E

VAJNÁR ILONA rejtvénye

E havi nyertesek: Herczeg András-Márk, Marosludas; Kapitány Trisztán, Székelykeresztúr; a székelyudvarhelyi Móra Ferenc Iskola IV. B; a sepsiszentgyörgyi

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

Székely Mikó Kollégium IV. C; a négyfalusi Zajzoni Rab István Iskola III. osztálya. Nagydíjasainkról a 26. oldalon olvashatsz.

TI KÜLDTÉTEK

A tavaszi hónapok hamar elszállnak,
minden gyerek örül a nyárnak.
Sulitáska, irány a polcra,
a verda meg gurul a partra.

A nyár is elköszön,
kezdődhet a suli.
A madarak elrepülnek,
az ősz jelzik a fák színei.
Kacsó Izabella Edina,
Nyírásdszereda

Tollas Panna,
Székelyvaja

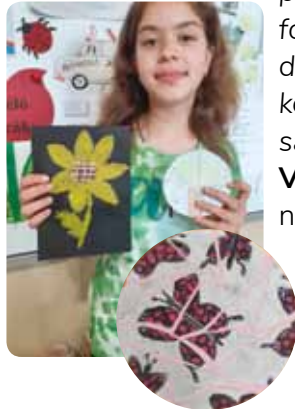
Én vagyok az oroslán,
állatkert a hazám.
Gyerekek bámulnak, kacagnak,
szeretek játszani, ha hagynak.
Barátom Lacika,
kacagunk nagyokat,
játsszunk sokat.
Pál Anita,
Lövéte

Hegyesi Hilda,
Zabola

A Naprendszert tanulmányozták **Illés Enikő kézdí-
vásárhelyi,** illetve **Bíró Éva tekerőpataki** tanítványai.

A gyerekekkel a tavalyi Napsugár-
táborban tanult módon batikoltunk.
Mindenki büszkén viseli az egyedi
pólóját. A napraforgó
folyékony ragasztó és
díszhomok. A kerek
kép CD-re ragasztott
saját mozaikrajz – írta
Valter Zsuzsa tanító-
nő Zimándújfaluból

Itt a nyár, itt a nyár,
táncot jár a napsugár.
Végre itt a szünidő,
hiányzott a strandfürdő.
Énekelnek a verebek,
játszadognak a gyerekek.
Kicszeréltük a tetőt,
s láttam a szép mezőt,
de a legszebb a rét
és a szép, kék ég.
Simon Nándor János,
Aranyosgyéres

A Gyilkos-tó legendája.
Siklódi Anna, Balázs Kristóf,
nyírásdszeredai olvasóink
izgalmas kollázsai.

A szivárvány tarka-barka,
sok szép szín megtalálható rajta.
Piros, mint a gomba a fűben,
nem eszem meg, lehet, csak a küllem.
Narancssárga, mint a kis nyuszi alatta,
csak nehogy az ordas farkas bekapja.
Sárga, mint a nap az égen,
milyen szépen ragyog nékem!
Zöld, mint a fű a réten,
senki le ne tapossa, kérem!
Kék, mint a felhő az égen,
felugrok, de el nem érem.
Lila, mint az elveszett labda,
hátha valaki már rábukkana.
Az én szivárványom ilyen színes,
de ez a kis nyuszi nagyon édes!
Gombos Renáta,
Marosvásárhely

KÓSZABÓCSZA

postát bont

Sziaztok!

Kissé belefáradtam a sok kószálásba, pedig a legjava csak most kezdődik, a számotokra biztosan! Köszönöm, hogy írtok nekem. Kíváncsian várom, merre jártok, mi történik veletek a nagyvakációban. A szeptemberi viszontlátásra!

Díjaink

A tanév során igyekszünk jutalmazni mindazokat, akik kérdéseinkre ügyesen és rendszeresen válaszolnak: havonta kisebb, év végén nagyobb díjakat sorsolunk ki. Íme a szerencsés nagydíjasok:

Napsugár Tudor-díj: **Bartos Hunor**, Kézdivásárhely; **Elekes Panna**, **Sebestyén Bernadett**, Zetelaka. Ők azok, akik minden hónap (szinte) minden kérdésére válaszoltak!

Szólj, szám!-nagydíj: a **brassói 15-ös Iskola III. C**; a **szatmárnémeti M. Eliade Iskola III. C osztálya**; a **gyulakuti, a lövétei III. osztály**.

Épített örökség-díj: **Antal Kinga**, Felsőboldogfalva; **Páll Krisztina**, Csíkszereda.

Kiskópé-nagydíj: **Moré Márk Zsolt**, Marosvásárhely; **Varga Maya Crystal**, Szászrégen; a **gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Iskola III. A osztálya**; a **lövétei IV. osztály**.

Sakkpalota-díj: **Csonta Éva**, Csíkcsecső; **Rácz István**, Marosfalva; a **gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Iskola IV. A osztálya**.

Rejtvénykirály-nagydíj: **Papp Márta**, Kolozsvár; **Lőrincz Kinga**, Szentegyháza; **Pünkösti Petra-Sára**, Sepsiszentgyörgy; **Sájter Helmut**, Csíkszereda; **Sántha Zoárd-Örs**, Marosvásárhely; az **ivói III-IV. osztály**.

Sport-díj: a **gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Iskola III. SbS**; a **nagybányai Németh László Líceum III.**; a **nagykárolyi Elméleti Líceum III. D osztálya**; a **koronkai III. osztály**.

Maszat Művész-nagydíj: **Deák Anikó** és **Lilla**, Zilah.

Szeretünk, Napsugár! – üzenik
Benedek Ibolya tanítványai
Gyergyószentmiklósról.

Lapzártakor már elkezdtek érkezni a bélyeggyűjtemények. A **szalárdi** negyedikesek és tanítójuk, **Kőrösi Mária** várat építettek belőlük.

A Találd ki! feladatok megfejtései:

1. Könyv; 2. Játszótér; 3. Csokifagy; 4. Egy tálból cseresznyéznek – jó barátok, egyenrangúak. 5. Kirándulás.

1.

A sakkfeladványok megfejtései:

1. sötét gyalog b3; 3. Kalóz; 4. b) vezér, bástya, huszár, futó, vagyis 9533; 5. papírsárkány, szélkakas, kutya, madarak, nap, rozetta, ló, templom, kút, óra – sakkpalota.

A melléklet rejtvényeinek megfejtései: 2. Vakáció, nyaralás;

3. Nem láttátok valahol apátokat? 5. 1-H, 2-E, 3-D, 4-F, 5-A, 6-B, 7-I, 8-C, 9-G; 6. Itt áll előtted; 7. A, C, D, G.

4.

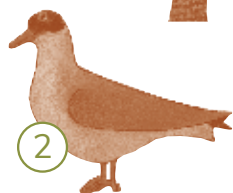

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA CSOBBANUNK

UNIPAN HELGA, aki szinte a Napsugár indulása óta rajzol a lapnak, továbbra is vendégünk. Helga néni sokat sétál a Kolozsvár környéki erdőkben, távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel. A látottakat mesteri módon örökíti meg. Hallgassátok, hogy amíg fest, mit mesél nekem a képről!

Nagy léptekkel közeledik a nyár. A vízimadarak példáját követve folyóban, tóban, tengerben mártózhatunk. A kifogott hallal csőrében parádézó kormorán vagy kárókatona (1) a vízre csak halászni jár, pihenni a szárazon szokott. Sziklán vagy magas ágon ülve tollait megvázza, szárnyát félig kitarja, így szárítkozik. Leginkább halat, de csigát, kagylót, férget, néha hüllőt, kétéltűt is fogyaszt. Fészket fákra építi.

A mellette hűsölő szürkésfehér tollazatú kacagó dankasirály (2) kiválóan repül és remek úszó. Nádtörekéből és növényi részekből készülő, csésze alakú fészket zombékos talajra rakja. Szántáskor nagy csapatokban jár, a barázdákból felszedi a rovarokat. A hím feje párzás idején csokoládébarna, szeme körül fehér gyűrűvel. Nászi sipkája télen kifehéredik. A népnyelv hógalambnak, vízi galambnak, nagy halkapónak is hívja a piros lábú madarat.

A búbos vöcsök (3) nevét a fején jellegzetesen felmeredő dísztollakról kapta. Ez csak az öreg madarakon figyelhető meg, kora tavasztól nyár végéig. A nyári párzási időszakban csinos, vörösésbarna tollgallért visel a víz alá bukva halászó vöcsök, amely akár egy percig is bírja a felszín alatt levegővétel nélkül. A pár bonyolult udvarlási szertartással egyesül. Fiókáik a tojásból kikelve már úszni tudnak, de a mama hátán utazni is jólesik nekik.

Mint neve is mutatja, a szürkésbarna kis vöcsök (4) a vöcsökfélék sorában a legkisebb termetű. Akár nagytermetű rokona, úszó fészket a vízre rakja, a növényzethez erősíti. Nehézkes röptű madár, a sűrű növényzet közt rejtőzik, veszély esetén alábukik. Jelenlétét jellegzetes kacagó hangja árulja el. Apró halakkal, vízínövényvel, rovarokkal táplálkozik. A párkeresési időszakban a hím és a tojó együtt táncol és énekel.

◆◆◆◆◆
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOROLUNK KI!**

Hová rakja fészket a kormorán?

E havi díjazottunk: Péterffy Berta, Kovászna.

Nagydíjasainkról a 26. oldalon olvashatsz.

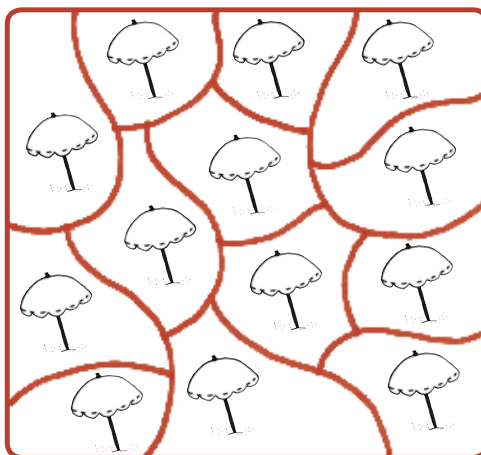
**A megfejtéseket és a nyertesek listáját honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php**

TÖRD A FEJED, NEVESS VELEM!

A megfejtéseket
a 26. oldalon találod.

1 Válassz ki három színes ceruzát, és színezd ki a napernyőket úgy, hogy ne kerüljön egymás mellé két egyforma színű.

2 Fejtsd meg a kép-rejtvényeket.

NEVESS VELEM!

– Főleg az a rész tetszett a filmből, amikor Superman megállított egy teherautót.

– Hogy csinálta?
– Rálépett a fékre!

– Vettünk a lányomnak egy zongorát.

– De hiszen még csak hároméves. Tud már játszani rajta?

– Persze. A tetején babázik.

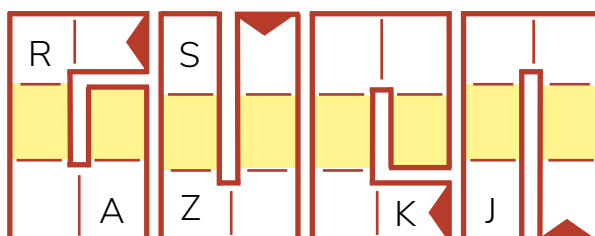
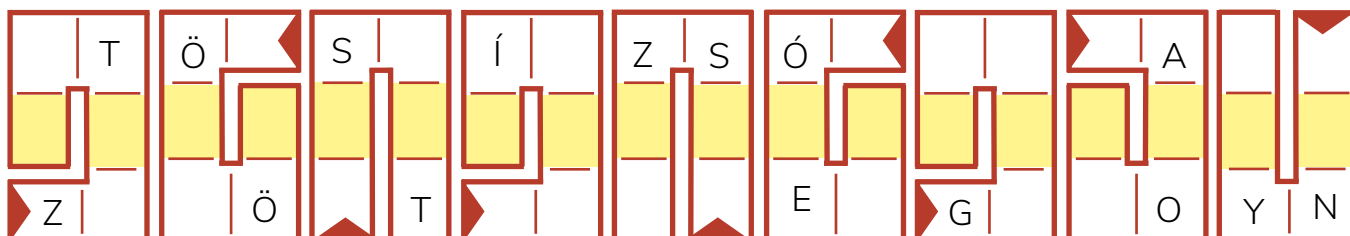
– A kutyám magasabbra ugrik, mint a házam!

– Az hogy lehet?

– Úgy, hogy a házam egyáltalán nem ugrik.

3 A nyíllal jelölt mezőkből kiindulva írd be az itt felsorolt szavakat az ábrákba. Figyelj az irányra és az előre beírt betűkre. Ha jól dolgoztál, a sárga sorokból kiderül, mit kérdez a rajzon látható anyuka.

**BÖMBÖL, ELNYOM, ÉTOLAJ, GALIBA,
HAHOTA, JÓKEDV, KIOSZK, ÓRALAP,
POSZTÓ, SZÁRÍT, UTAZÁS,
VÁSOTT, ZSETON**

NEVESS VELEM!

– Mi az: pici, piros, és összevissza hazudozik.
– Nagy, kék elefánt. Legalábbis ezt mondta.

– Hogyan lehet egy citrommal időt mérni?
– Ha fél órán át csavarod, az pont harminc perc.

– Edd meg a főzeléket, Peti. Hidd el, sok gyerek örülne, ha csak a felét is megehetné.

– Igaz, anya. A felének én is jobban örülnék.

– Doktor úr, valami nagyon ketyeg idebent, mióta bevettem az altatót, amit ajánlott.

– És hogy vette be?
– Ahogy mondta: lefekvés előtt, egy órával.

– Mit csinál a szú a fában?

– Perceg.

– És a kicsi szú?

– Másodperceg.

– Hogy hívják a nagyot-halló kínai nagymamát?

– Jó hangosan!

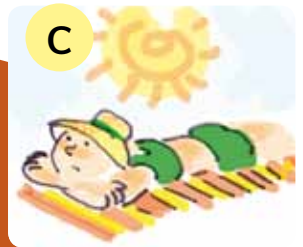
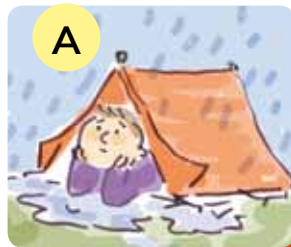
Azért van annyi közlekedési baleset, mert a ma autósai a holnap sebességével száguldoznak a tegnapi utakon.

4 ! Úgy vezesd végig a labirintuson a kirándulókat, hogy közben csak is az erdőben található tárgyak, élőlények mellett haladjanak el.

5 ! A nyári vakációban készült pillanatképekhez egy-egy mondat is tartozik. Keresd meg, melyiknek hol a helye!

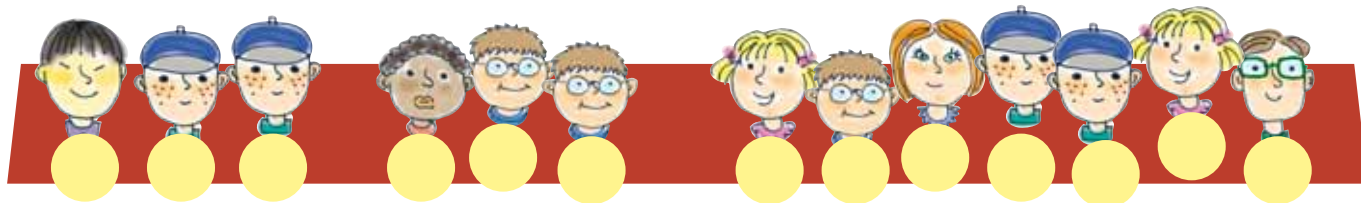
1. Esős időben is jól lehet szórakozni!
2. Télen jól fog esni a kompót.
3. A tanító néni meg fog dicsérni ezért!
4. Másnap izomlázam volt, de megérte!
5. Ilyen az én szerencsém!
6. Néhány métert már egyedül tettem meg!
7. Örülök, hogy segíthetem anyának.
8. Otthon felejtettük a naptejet!
9. Ez fáj!

6

– Anya, adj öt lejt, fagyit szeretnék venni egy szegény kisfiúnak.
– Jaj, de kedves vagy. Tessék, itt a pénz. Na és hol van az a kisfiú?

Tomí választát megtudod, ha beírod az üres pöttyökbe a gyerekekhez tartozó betűket.

Vágd ki a formákat, majd hajtogatva-
ragasztva-pödörve, rajzzal, mozgószemmel
kiegészítve őket készítsd el a tenger lakóit.
(A lap hátán találsz még néhány
hasznos tanácsot.)

Hal

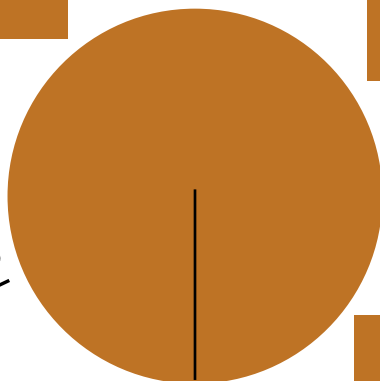
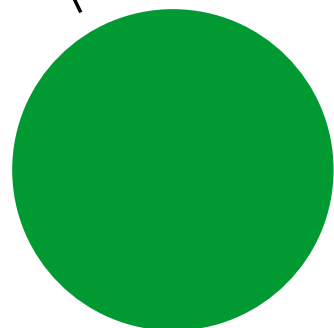

Rák

Polip

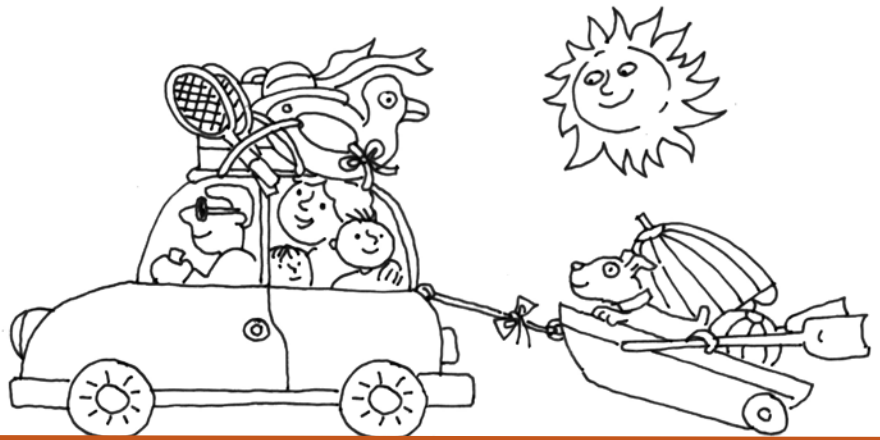
Teknős

7

Nyarálni indul a család!

A hét, kinagyított részlet közül csak négy származik a róluk készült rajzból. Megtalálod őket?

A

B

C

D

E

F

G

Rák – a félbe hajtott, nagy körből lesz a teste, a kis körökből az ollói.

Polip – karjait csavard vékony ceruzára, hogy szépen kunkorodjanak.

Teknős – a nagy kört vágd be a fekete vonal mentén, tűrj, ragassz belőle lapos kúpot. Ez lesz a teknős páncélja, melynek kontúrját rajzold egy lapra, ragaszd helyére a lábát, farkát-nyakát, fejét, végül a páncélt.

